

POSTANOWIENIE

Dnia 22 marca 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec

w sprawie z wniosku M. Spółka z o.o. w Ś.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w W.
z udziałem zainteresowanego D. M.
o ustalenie obowiązku ubezpieczenia społecznego,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 22 marca 2018 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 3 listopada 2016 r., sygn. akt III AUa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 3 listopada 2016 r. Sąd Apelacyjny w (...) oddalił apelację M. Spółki z o.o. w Ś. (dalej jako płatnik składek) od wyroku Sądu Okręgowego w Ś. z dnia 29 marca 2016 r., którym oddalono odwołanie płatnika składek od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w W. z dnia 12 sierpnia 2015 r. stwierdzających, że D. M. (dalej jako zainteresowany) nie podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym jako osoba wykonująca pracę na podstawie umowy o pracę u płatnika składek oraz określających kwoty należnych składek na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych dla ich płatnika.

W skardze kasacyjnej płatnik składek zarzucił: I. naruszenie przepisów prawa procesowego, które miało istotny wpływ na wynik sprawy, a mianowicie: 1) art. 328 § 2 k.p.c. przez niewykazanie, z jakiej przyczyny Sąd odwoławczy oparł się

na ustaleniach Sądu pierwszej instancji dokonanych wyłącznie na podstawie twierdzeń i dowodów przedstawionych przez organ rentowy, pomijając dokonanie ustaleń faktycznych na podstawie dowodów przedłożonych przez skarżącego; 2) art. 227, art. 245 i art. 247 k.p.c. przez nieodniesienie się do podnoszonego braku dokonania przez Sąd pierwszej instancji oceny dowodów z dokumentów zaoferowanych przez płatnika składek, pominięcia przez ten Sąd zarzutów dotyczących nieuzasadnionej kwalifikacji umowy o pracę zawartej między płatnikiem a zainteresowanym jako nieważnej oraz przejęcia braku zaistnienia przesłanki podporządkowania pracowniczego zainteresowanego wobec płatnika składek; 3) art. 6 k.c. w związku z art. 232 k.p.c. przez uznanie, że płatnik składek nie udźwignął ciężaru dowodowego w przedmiocie udowodnienia, że udział B. M. w strukturze właścicielskiej spółki był realny, umowa o pracę pomiędzy płatnikiem składek a B. M. była ważna i skuteczna oraz była wykonywana, a także zaistniała przesłanka podporządkowania pracowniczego pomiędzy zainteresowanym a płatnikiem składek; 4) art. 217, art. 227 oraz art. 232 w związku z art. 381 i art. 382 k.p.c. przez pominięcie przeprowadzenia dowodu z dokumentów wskazanych w apelacji; II. naruszenie prawa materialnego, tj.: 1) art. 6 ust. 1 pkt 1 oraz art. 8 ust. 6 pkt 4 w związku z art. 68 ust. 1 pkt 1 lit. a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych przez ich błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że wspólnik dwuosobowej spółki z o.o. nie może być ubezpieczony na takich samych zasadach jak pracownik; 2) art. 2 w związku z art. 22 k.p. w związku z art. 6 ust. 1 pkt 1 oraz art. 8 ust. 6 pkt 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych przez ich niezastosowanie wskutek uznania, że świadczona przez zainteresowanego jako większościowego wspólnika spółki praca na jej rzecz nie spełniała przesłanek stosunku pracy określonych w art. 2 k.p.; 3) art. 217 Konstytucji przez jego niezastosowanie i błędne przyjęcie, że istniała możliwość zastosowania przez organ rentowy jako podstawy prawnej do wydania decyzji w przedmiocie ustalenia obowiązku ubezpieczeniowego zainteresowanego w drodze analogii art. 8 ust. 6 pkt 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, co miało bezpośredni i istotny wpływ na treść zapadłego orzeczenia; 4) art. 152 w związku z art. 180 § 1 k.s.h. przez ich błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że zbycie jednego udziału spółki z o.o. na rzecz osoby fizycznej przez wspólnika posiadającego pozostałe

udziały musi być traktowane jako czynność iluzoryczna, która nie może wywoływać skutków prawnych na gruncie prawa ubezpieczeń społecznych; 5) art. 210 § 2 w związku z art. 173 § 1 k.s.h. w związku z art. 73 § 2 k.c. przez ich zastosowanie i przyjęcie, że zainteresowany powinien zawrzeć z płatnikiem składek umowę o pracę z dnia 16 lutego 2010 r. w formie aktu notarialnego, tj. jako wspólnik posiadający wszystkie udziały w spółce albo jako jedyny wspólnik niebędący spółką, pod rygorem nieważności takiej umowy i podlegania ubezpieczeniom społecznym jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą; 6) art. 2 w związku z art. 22 § 1 k.p. przez ich niezastosowanie i bezzasadnie przyjęcie, że wadliwość umowy o pracę zawartej niezgodnie z art. 210 § 2 k.s.h. wywołuje skutek prawny w sferze prawa do świadczeń z ubezpieczenia społecznego, podczas gdy obowiązek ubezpieczeniowy i wysokość składek odprowadzanych na ubezpieczenie społeczne nie zależą od skutecznego zawarcia umowy o pracę, tj. jej ważności prawnej, lecz od faktycznego istnienia stosunku pracy, tj. jego rzeczywistej realizacji przez jego strony.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w całości i orzeczenie co do istoty sprawy, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi drugiej instancji.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uzasadniono występowaniem istotnych zagadnień prawnych, a mianowicie: 1) czy dopuszczalne jest uznanie za nieważną umowy o pracę, którą wspólnik dwuosobowej spółki z o.o., posiadający 99% udziałów tej spółki, zawarł z tą spółką za pośrednictwem pełnomocnika ustanowionego przez zgromadzenie wspólników i czy taka umowa w każdym przypadku automatycznie powinna być uznana za nieważną, czy też przyjęcie nieważności takiej umowy o pracę a w konsekwencji ustalenie braku istnienia stosunku pracy pomiędzy spółką a większościowym wspólnikiem, wymaga rozważenia dodatkowych okoliczności lub zaistnienia innych przesłanek; 2) w jaki sposób powyższe zagadnienie prawne pozostaje w relacji do zasady swobody zawierania umów i swobody obrotu handlowego, na tle przepisów Kodeksu spółek handlowych, które nie wprowadzają żadnych ograniczeń ilościowych w przenoszeniu własności udziałów spółki z o.o., umożliwiając dowolne kształtowanie

struktury własnościowej pomiędzy dwoma i więcej wspólnikami spółki z o.o. na zasadach wolnorynkowych; 3) czy dla oceny, czy jedyny wspólnik spółki z o.o. może nawiązać stosunek pracy z tą spółką, ma znaczenie rzeczywisty charakter wykonywanych przez niego funkcji i czy w sytuacji faktycznego oddzielenia funkcji jedynego wspólnika spółki z o.o. jako właściciela kapitału w spółce od funkcji wykonywania czynności zarządczych, jest możliwe skuteczne nawiązanie w takiej sytuacji pomiędzy spółką z o.o. a jej jedynym wspólnikiem stosunku pracy oraz czy jeśli jedyny wspólnik takiej spółki z o.o. jest jednocześnie jedynym członkiem zarządu tej spółki należy przyjąć domniemanie, iż rozdzielenie funkcji tego wspólnika jako właściciela kapitału w spółce od funkcji wykonywania czynności zarządczych jest niemożliwe, zatem zawarcie przez tego wspólnika umowy o pracę ze spółką jest w takiej sytuacji nieskuteczne; 4) czy jest dopuszczalne przyjęcie realności i legalności czynności zbycia 1% udziałów spółki z o.o. na płaszczyźnie prawa handlowego i jednocześnie przyjęcie iluzoryczności i bezprawności takiej czynności na gruncie prawa ubezpieczeń społecznych, a jeśli tak, to czy takie stanowisko nie narusza konstytucyjnej zasady demokratycznego państwa prawa, a w szczególności wywodzonej z niej zasady zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Przepis art. 398⁴ § 2 k.p.c. wymaga, aby wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania stanowił odrębny element pisma niezależny od przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c.). Uzasadnienie wniosku natomiast powinno nawiązywać do przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli: 1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, 2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, 3) zachodzi nieważność postępowania lub 4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Spełnienie wymagania z art. 398⁴ § 2 k.p.c. powinno zatem przybrać formę wyodrębnionego wyводу prawnego, w którym skarżący wskaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie

uzasadni, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek.

Zagadnieniem prawnym jest zagadnienie, które wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego lub uregulowaniem prawnym, których wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniającego wnioszek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno zatem nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero bowiem wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11; z dnia 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158; z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, s. 51). Twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy po pierwsze - przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (por. postanowienie z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468) oraz po drugie - jego wyjaśnienie ma znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy (por. postanowienie z dnia 27 stycznia 2009 r., II PK 248/09, LEX nr 736732).

Skarżący nie odnosi się do tak rozumianej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Ograniczając się do sformułowania kilku pytań nazwanych zagadnieniami prawnymi, skarżący nie wskazuje nawet żadnego przepisu prawa, na którego tle miałyby rodzić się jego wątpliwości. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że wypełnienie obowiązku przedstawienia okoliczności uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na występujące w sprawie zagadnienie prawne nie może być zastąpione przez ograniczenie się do sformułowania samego pytania (jak czyni to skarżący), ale konieczne jest przeprowadzenie pogłębionego wywodu prawnego w zakresie wykazania, jak przepisy konstruujące to zagadnienie powinny być rozumiane (por. postanowienia

Sądu Najwyższego z dnia 20 września 2011 r., I PK 52/11, LEX nr 1212045; z dnia 26 stycznia 2012 r., I PK 124/11, LEX nr 1215465; z dnia 15 lutego 2012 r., I PK 130/11, LEX nr 1215258; z dnia 19 marca 2012 r., II PK 293/11, LEX nr 1214577; z dnia 29 stycznia 2014 r., II UK 451/13, LEX nr 1486974). Takiego wyводу prawnego skarżący nie przeprowadza, a rzeczą Sądu Najwyższego na etapie przedsądu nie jest poszukiwanie okoliczności uzasadniających przyjęcie skargi do rozpoznania w podstawach kasacyjnych oraz ich uzasadnieniu i formułowanie za skarżącego prawidłowego wniosku w tym zakresie.

Z tych względów na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

r.g.